

C. PLINIVS TACI-
TO SVOS.

ETIS vt tibi auunculi mei exitum scribam, quo verius tradere posteris possis. Grati-
as ago. Nam video morti eius, si celebretur à te, immortalem gloriam esse propo-
sitam. Quamuis enim pulcherrimarum clade terrarum, ut populi, vt vrbes, memora-
bili casu quasi semper victurus occiderit, quamuis ipse plurima scripserit, plura tamen
perpetuitati eius scriptorum tuorum eternitas addet. F. quidem beatos puto, quibus
deorum munere datum est, aut facere scribenda, aut scribere legenda: beatissimos ve-
ro, quibus vtrūque. Horum in numero auunculus meus & suis libris & tuis erit. Quo libentius suscipio,
deposco etiam quod iniungis. Erat Miseni, classemq; imperio præfens regebat. Calend. Nouembris ho-
ra ferè septima, mater mea indicat ei apparere nubem inusitata & magnitudine, & specie. Surgit ille, vt è
sole solebat, frigida gustata: iacens enim studebat. Poposcit soleas, ascendit locum, ex quo maxime
miraculum illud conspici poterat. Nubes, incertum procul intuentibus ex quo monte, Vesuuium fuisse
postea cognitum est, oriebatur: cuius similitudinem & formam non alia magis arbor, quam pinus ex-
presserit. Nam longissimo velut trunco efflata in altum, quibusdam ramis diffundebatur. Credo quia
recenti spiritu cuecta, dein senescente eo destituta, aut etiam pòdere suo victa, in latitudinem vanesce-
bat, candida interdum; interdum fordida & maculosa, prout terram cinerumue sustulerat. Magnum id
propiusq; noscendum, vt eruditissimo viro, visum est. Iubet liburnicam aptari, mihi si uenire vna vellè
facit copiam. Respondi, studere me malle: & fortè ipse quod scriberem dederat. Egrediebatur domo,
accepit codicillos Retinæ classiarij imminente periculo exterriti: nam villa ea subiacebat, nec vlla nisi
nauibus fuga, vt se tanto discrimini eriperet orabat. Vertit ille consilium, & quod studioso animo in-
choauerat, obit maximo. Deducit quadriremes, ascendit ipse, non Retinæ modo, sed multis (erat enim
frequens amcenitas oræ) laturus auxilium: properat illuc unde alij territi fugiunt, rectumq; cursum, re-
ctaq; gubernacula in periculum tenet, adeo solutus metu, vt omnes illius mali motus, omnes figuras,
vt deprehenderat oculis, dictaret enotaretq;. Jam nauibus cinis inciderat: quo propius accederet cali-
dior & densior: iam pumices etiam, nigriq; & ambusti & fracti igne lapides: iam vadum subitum, rui-
naq; montis littora obstantia. Cunctatus paulum, an retro flecteret, mox gubernatori vt faceret mo-
nenti: Fortes, inquit, fortuna iuuat: Pomponianum pete. Stabiis erat: perueneratq; sinu medio. Nam
sensim circūactis curuatisq; littoribus mare infunditur. Ibi quanquam nondum periculo appropinquā-
te, conspicuo tamen, & cum cresceret proximo, sarcinas contulerat in naues, certus fugæ, si contra-
rius ventus resedisset. Quo tunc auunculus meus secundissimo inuectus, complectitur trepidantem,
consolatur, hortatur: vtq; timorem eius sua securitate leniret, deferri se in balineum iubet: lotus accu-
bat, cœnat, atque hilaris, aut (quod eque magnum est) similis hilari. Interim è Vesuuio monte pluri-
bus locis latissime flamme atque incendia relucebant, quorum fulgor & claritas tenebras noctis exci-
piebat. Ille agrestium trepidatione igni relictas desertasq; villas per solitudinem ardere, in remediū for-
midinis dictitabat. Tum se quieti dedit, & quieuit verissimo equidem somno. Nam meatus animæ, qui
illi propter amplitudinem corporis grauior & sonantior erat, ab ijs qui limini obuersabantur, audieba-
tur. Sed area, ex qua diæta adibatur, ita iam cinere mixtisq; pumicibus oppleta surrexerat, vt si longior
in cubiculo mora esset, exitus negaretur. Excitatus procedit, seq; Pomponiano, cæterisq; qui perui-
gilarant reddit: in commune consultant, intra tactane subsistant, an in aperto vagentur: nam crebris
vastisq; tremoribus tecta nutabant, & quasi emota sedibus suis, nunc huc, nunc illuc abire aut referri
videbantur. Sub dio rursus, quanquam leuium exeforumq; pumicum casus metuebatur, quod tamen
malorum collatio elegit. Et apud illum quidem ratio rationem, apud alios timorem timor vicit. Cerui-
calia capitibus imposta linteis cōstringunt. Id munimentum aduersus incidentia fuit. Jam dies alibi, il-
lic nox omnibus noctibus nigrior densiorq;, quam tamen faces multæ variaq; lumina soluebant. Placuit
egredi in littus, & ex proximo aspicere, quid iam mare admitteret, quod adhuc vastum & aduersum
permanebat. Ibi super abiectum linteum recubans sedit, atque iterum frigidam poposcit, hausitq;. De-
inde flamme, flammamq; prænunciis odor sulphuris alios in fugam vertunt, excitant illum, qui inni-
xus seruis duobus assurrexit, & statim concidit (vt ego coniecto) crassiore caligine spiritu obstructo,
clausoq; stomacho, qui illi natura inualidus, & angustus, & frequenter intus æstuans erat. Vbi dies red-
ditus, is ab eo quem nouissime viderat tertius, corpus inuentum integrum, illesum, opertumq; vt fue-
rat indutus: Habitus corporis quiescenti quàm defuncto similior. Interim Miseni ego, & mater. Sed
nihil ad historiam. Nec tu aliud quàm de exitu eius scire voluisti: finem ergo faciam. Vnum adjiciam:
omnia me, quibus interfueram, quæq; statim cum maxime vera memorantur, audieram, persecutum.
Tu potissima excerptes. Aliud est enim epistolam, aliud historiam, aliud amico, aliud omnibus scri-
bere. Vale.